

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ПОЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК
ФУНДАЦІЯ РОЗВИТКУ ДВОМОВНОСТІ «EDUNOWA»

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ МЕТОДИКИ ВИВЧЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Збірник тез доповідей
IV Міжнародного науково-методичного семінару
та матеріалів Олімпіади знань про Польщу
«Луцькі Діалоги з польською культурою - 2023»*

Київ - Луцьк - Варшава, 13-17 листопада 2023 року

Луцьк
Вежа-Друк
2023

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри
полоністики і перекладу
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 3 від 20 жовтня 2023 року)

ОРГАНІЗАТОРИ:

Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України
Полоністичний Бюлетень Польської академії наук
Фундація розвитку двомовності «Edunova»
Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Інститут Польщі
Факультет філології та журналістики
Навчально-наукова лабораторія українсько-польського перекладу
Навчально-науковий інститут неперервної освіти

Голова оргкомітету:

Анатолій Цьось, ректор Волинського національного університету імені Лесі Українки, доктор фізичного виховання і спорту, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

Наукові керівники:

Наталія Богданець-Білоskalенко, доктор педагогічних наук, завідувач відділу навчання мов національних меншин і зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України;

Світлана Сухарєва, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри полоністики і перекладу Волинського національного університету, координатор Інституту Польщі;

Наталія Цьолик, кандидат філологічних наук, доцент кафедри полоністики і перекладу Волинського національного університету, координатор Інституту Польщі, завідувач Науково-навчальної лабораторії українсько-польського перекладу;

Лілія Лавринович, декан факультету філології та журналістики, кандидат філологічних наук, доцент, Волинський національний університет імені Лесі Українки;

Світлана Степанюк, завідувач відділу гуманітарних дисциплін, Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти;

Олег Дикий, директор Навчально-наукового інституту неперервної освіти ВНУ ім. Лесі Українки, кандидат педагогічних наук, Волинський національний університет імені Лесі Українки.

С 34 **Стан і перспективи методики вивчення польської мови у закладах середньої та вищої освіти:** зб. тез доповідей ; Київ - Луцьк - Варшава, 13-17 лист. 2023 р. - Луцьк : Вежа-Друк, 2023. – 137 с.

Тези міжнародного семінару (13-17 листопада 2023 року, Інститут педагогіки НАПН України - Волинський національний університет імені Лесі Українки - Полоністичний бюлетень ПАН) присвячені дослідженню методики викладання польської мови у закладах середньої та вищої освіти. Звернено увагу на інноваційні методи вивчення іноземної мови в умовах цифрового розвитку суспільства. Для науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти та вчителів загальноосвітніх шкіл.

УДК 373.016:811.162.1+811.162.1:378.016(08)

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023

© Факультет філології та журналістики, 2022

© Інститут Польщі, 2023

© Навчально-наукова лабораторія українсько-польського перекладу, 2023

© Навчально-науковий інститут неперервної освіти, 2023

© Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти, 2023

ЗМІСТ

Андреєва Юлія, Сухарєва Світлана Образ України в романі А. Мальчевського «Марія» та «Кримських сонетах» А. Міцкевича ..	5
Бай Олена Словник як допоміжний засіб при перекладі	7
Баран Іоанна, Полежаєва Тетяна Символіка та образ України в творчості Юліуша Словацького: поетична романтика і політична спрямованість («Мазепа»)	10
Васейко Юлія Функціональне навантаження художніх тропів у змістовій структурі збірки «Медальйони» З. Налковської.....	13
Ветлянчук Роман, Васейко Юлія Мова польських інтернет-сторінок для молоді.....	16
Вишневська Оксана Емблема як жанр польської літератури XVII ст.....	18
Гайдук Богдана, Сухарєва Світлана Проблема класифікації художніх трансформацій	21
Деркач Марія, Остапчук Вікторія Труднощі перекладу імен (на матеріалі української та польської мов)	24
Єрмейчук Маргарита, Сухарєва Світлана Антропологія як традиція та новаторство у творчості Кароля Войтили (Йоана-Павла II)	28
Іващишин Христина, Остапчук Вікторія Функціонування грецької міфології в романі Г. Сенкевича «Quo Vadis?».....	31
Касянчук Наталія Sposoby derywacji terminów ekologicznych	33
Ковальчук Іванна, Вишневська Оксана Історичні паралелі в драмі «Lilla Weneda» Юліуша Словацького.....	36
Колган Олена, Колган Тетяна Сучасні можливості підвищення кваліфікації вчителів (викладачів) польської мови в Україні.....	39
Криштоф Надія Interferencja językowa pod czas nauki języka polskiego: poziom leksykalny	40
Круглій Олена Переклад як спосіб сприйняття іншомовної культури.....	43
Кушнерик Ольга, Вишневська Оксана Романтична візія дитини.....	48
Лавринович Лілія Дзен у поезії Віслави Шимборської та Василя Слапчука	51
Макарчук Денис, Касянчук Наталія Методи впровадження сленгової лексики на уроках польської мови	53
Маленицький Денис, Остапчук Вікторія Українсько-польські омоніми – «фальшиві друзі перекладача».....	57
Махновець Дарина, Касянчук Наталія Використання платформ з відеоматеріалами на уроках польської мови	59
Михайлюк Катерина, Сухарєва Світлана Дидактичні цілі сучасної польської літератури для дітей	62
Мялковська Людмила Verbal images of Henryk Sienkiewicz's artistic language	64
Олексюк Анастасія, Яручик Ольга Образ художника у творах С.І.Віткевича	67
Остапчук Вікторія	

Категорія <i>męskoosobowości/niemęskoosobowości</i> у польській мові як свідчення гендерної асиметрії.....	70
Парфенюк Анастасія, Остапчук Вікторія	
Драма Тадеуша Ружевича «Картотека»: теоретико- методологічна парадигма.....	73
Пашкевич Катерина, Яручик Віктор	
Методичний супровід розвитку творчих здібностей учнів на уроці літератури.....	77
Пилюк Ольга, Лавринович Лілія	
Поетика часопростору в новелі Марека Гласко «List»	81
Полежаєва Тетяна	
Особливості проведення лінгвокраїнознавчої практики для студентів-полоністів	85
Протасюк Маріанна, Вишневська Оксана	
Жанрові модифікації оди в теоретичних працях і художніх творах польських письменників XVIII століття.....	87
Рибальченко Ольга	
До проблеми визначення «волинського тексту».....	91
Савосюк Мирослава, Сухарєва Світлана	
Проблема нормативності та складнощів перекладу на основі повісті Яна Добрачинського «Листи Никодима».....	94
Семеренко Мар'яна, Вишневська Оксана	
Україномовний переклад роману Ольги Токарчук «Bieguni» як лінгвокультурна адаптація.....	97
Степанюк Світлана	
Основні акценти вивчення польської мови у НУШ	100
Сухарєва Світлана	
Польський «чорний романтизм» в інтерпретації Домініки Грунтковської	104
Сухомлинов Олексій (Suchomłynow Lech)	
Socjalizacja językowa osób z Ukrainy w Polsce	107
Ханас Вікторія, Васейко Юлія	
До питання багатовекторності дефініцій поняття <i>реклама</i>	110
Цьолик Наталія	
Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні перекладачів: ключові переваги і недоліки	113
Шегедин Оксана, Вишневська Оксана	
Релігійні мотиви в ліриці Адама Асника.....	117
Шехірева Наталія, Яручик Ольга	
Соціокультурні проблеми у трилогії Катажини Бонди «Віра. Надія. Любов»	121
Шумська Інна	
Репрезентація війни в художньому репортажі Павла Пеньонжека «Wojna, która nas zmieniła»	124
Яручик Віктор	
Єжи Гедройць та українське питання.....	127
Яручик Олесь, Яручик Ольга	
Мотиви кохання й обману в новелі «Жилет» Б. Пруса.....	130
Яручик Ольга	
Spór o genezę polskiego języka literackiego	134

Interferencja językowa pod czas nauki języka polskiego: poziom leksykalny

Interferencja językowa jako wynik transferu: Interferencja językowa to zjawisko wynikające z transferu wzorców z języka ojczystego na język obcy podczas procesu jego opanowywania. Termin ten odnosi się do przypadków odstępstwa od normy każdego z zaangażowanych języków w warunkach stałego kontaktu językowego [1, 229].

Definicje interferencji w nauce metodycznej: W nauce metodycznej wyróżnia się dwa główne nurty definiowania interferencji. Pierwszy nurt opisuje interferencję jako dowolny transfer, niezależnie od charakteru, podczas gdy drugi opisuje ją wyłącznie jako transfer negatywny.

Transfer negatywny jako dominujący wymiar interferencji: W obecnym kontekście, najpowszechniejszym poglądem jest, że interferencja jest tożsama z transferem negatywnym. Termin "transfer" często używany jest jedynie w odniesieniu do jego negatywnego wymiaru, ponieważ transfer pozytywny, reprezentujący poprawność, rzadko jest przedmiotem szczegółowych badań [6, 282].

Zasady rządzące interferencją według Zimbardo: Zimbardo wyróżnia trzy zasady rządzące interferencją. Pierwsza sugeruje, że im większe podobieństwo między zbiorami materiałów, tym większa interferencja. Druga zasada stwierdza, że materiał bezsensowny jest bardziej podatny na interferencję niż materiał mający znaczenie. Trzecia zasada zakłada, że im trudniejsze zadanie, tym bardziej będzie interferować z pamiętaniem materiału wcześniej wyuczonego [5, 383].

Rodzaje interferencji językowej: Interferencję językową można podzielić ze względu na pochodzenie na zewnętrzną (międzyjęzykową) i wewnętrzną, a ze względu na strukturalny poziom językowy na interferencję fonetyczną, leksykalną i gramatyczną [6, 282].

Specyfika interferencji wewnątrzjęzykowej: Metodycy skupiają się głównie na interferencji międzyjęzykowej ze względu na jej specyfikę. W procesie nauki języka obcego doświadczenie języka ojczystego dominuje, co prowadzi do interferencji międzyjęzykowej, głównie z języka ojczystego na język obcy.

Dominacja interferencji leksykalnej: Najbardziej dynamiczną warstwą językową podlegającą interferencji jest warstwa leksykalna, gdzie

wpływ języków obcych jest najłatwiejszy do zaobserwowania. Proces interferencji leksykalnej obejmuje język źródłowy i język przyjmujący, a błędy wynikające z tej interferencji są częste.

Rodzaje interferencji leksykalnej według Haugena: E. Haugen wyróżnił różne rodzaje interferencji leksykalnej, takie jak wyraz zapożyczony, kalka językowa, formy indukowane i formy zapożyczone, co ilustruje różnorodność procesów wpływających na leksykę języków [2, 173].

Interferencje polsko-ukraińskie wynikające z fałszywego poczucia łatwości: Języki polski i ukraiński, należące do grupy języków słowiańskich, wykazują znaczne podobieństwo zarówno na poziomie gramatycznym, jak i leksykalnym. Wielu Ukraińców rozpoczynających uczyć się języka polskiego zakładają błędnie, że ze względu na takie podobieństwo, ta nauka nie wymaga to specjalnych wysiłków. To fałszywe przekonanie prowadzi do częstych pomyłek fonetycznych i leksykalnych.

Badania nad interferencją na Katolickim Uniwersytecie Jana Pawła przeprowadzone w 2020 r. na pracach pisemnych Ukraińców - uczestników letnich kursów kwalifikacyjno-przygotowawczych potwierdza, że błędy leksykalne wynikające z negatywnego transferu z języka ukraińskiego na język polski są zjawiskiem dość powszechnym [4]. Wykorzystując materiały tego badania można zademonstrować wyraźne przykłady każdego rodzaju interferencji przedstawionego w klasyfikacji E. Haugena:

- wyrazy zapożyczone: „*różne widy*” (poprawnie *rodzaje*);
- kalki językowe: „*Żeby dobrze się do mnie, ty potrzebujesz 30 minut*” (poprawnie *dostać się*);
- formy indukowane: „*Była to bezwyjściowa sytuacja*” (poprawnie *sytuacja bez wyjścia*);
- formy zapożyczone: „*Pracowałem od ranku*” (poprawnie *od rana*) [4].

Percepcja słuchowa: jedną z najprostszych i najbardziej dostępnych metod zapobiegania interferencjom na poziomie leksykalnym jest percepcja słuchowa: systematyczne oglądanie filmów, słuchanie audycji radiowych, muzyki i komunikacja bezpośrednia.

Semantyzacja jako główna metoda zwalczania interferencji: W metodologii nauczania języków obcych semantyzacja stanowi kluczową strategię eliminacji błędów wynikających z interferencji. Metody semantyzacji dzielą się na przetłumaczalne oraz nieprzetłumaczalne (demonstracja przedmiotów, gestów, rysunków; ujawnianie znaczeń słów

za pomocą definicji, synonimów, antonimów, kontekstu) [3].

Skuteczność metody synonimów i antonimów: Wykorzystanie relacji synonimicznych i antonimicznych w semantyzacji umożliwia efektywne przyswajanie słownictwa, ponieważ słowa o podobnych właściwościach łączą się w pamięci.

Metoda semantyzacji za pomocą kontekstu: Ujawnianie nowych leksemów w kontekście pozwala na samodzielne odgadywanie ich znaczenia, rozwijając umiejętność rozumienia słów na podstawie otoczenia językowego.

Tłumaczenie jako skuteczna i ekonomiczna metoda: Bezpośrednie tłumaczenie słowa na odpowiednik języka ojczystego stanowi skuteczną i ekonomiczną technikę semantyczną, pomagającą w zapamiętywaniu znaczenia nowych wyrazów.

Kombinacja technik semantycznych w praktyce: W praktyce nauczania języków obcych zaleca się stosowanie różnorodnych technik semantyzacji, uwzględniając cechy struktury treściowej każdego wyrazu, co prowadzi do kompleksowego zrozumienia jego znaczenia.

Literatura

1. Encyklopedia Językoznawstwa Ogólnego / red. K. Polański. Wrocław : Wydawnictwo Ossolineum, 1993. 732 s.
2. Haugen E. The Norwegian Language in America: A Study in Bilingual Behaviour. Philadelphia. 1953. 384 p.
3. <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/75138/21-Kozachenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 15.11.2023)
4. https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/10152/1/Linguodidactica_24_A_Czapla_Bledy_leksykalne_Ukraincow.pdf (дата звернення: 15.11.2023)
5. Zimbardo P. Psychologia i życie. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 1999. 864 s.
6. Кардаш Л. Різноаспектні дослідження мовної інтерференції. Молодий Вчений. 2016. № 2(29). С. 280–282.
7. Козаченко О. Проблеми лексичної інтерференції на матеріалі української та польської мов та шляхи її подолання у польському мовленні студентів філологічних факультетів. *Prace naukowe*. 2015. № 11. С. 121–140.